

Euskararen "museo herria"

Alemanian ba da Kloppenburg izeneko herri bat, turistentzat oso ezaguna. Bertan antolatu dute «Dorf Museum» (museo herri) berezi berezia eta ikusgarria, aspaldiko nekazalerr^{*} oso bat museo eran erakusten duena. Gure baserriak eta haiekin batera nekazal kultura bat ezkatuzera^{*} doazkigula, oso ona izango genuke euskaldunok ere, horrelako herri edo hauzo bat antolatuko bagenu.

Xabier Kintanaren «Euskara Ikusia» artikulua irakurri eta gero, horren pentsabideari helduz,^{*} luzatu egin nahi dut. Zurekin bat nator, Xabier, euskara ez dugula «ikastola barruko hizkuntza faltsu eta irreal bat» bihurtu behar diozunean. Horregatik bat natorkizu zure artikulua mamian. Baina neure kezka beste hau dut: Ez ditugula geure kaleak euskararen museo bihurtu behar.

Dendak, produktuen markak, taldeak etab. euskal izenez bataiatzeko modatxoak dugula uste dut. Eta horrek sarritan pozez zorutzen gaituela dirudi, gaztelaniazko, ingelesezko eta frantsesezko izenen zurrumiloan^{*} argi izpitxo bat ematen digulakoan. Niri nigargura eta haserrealdia ere ematen dit, sarritan, hofakorik ikusteak.

Hizkuntza moda bihurtzen denean, galbidean goazela esan nahi du, ene ustez, bitxikeriatzat hartzen baitugu orduan hizkuntza. Aspaldion euskarazko hitz arruntak^{*} izen propio bihurtzen dizkigute gure inguruko erdal nahiz euskal taldeek, lantegiek, dendek. «Grúas JASO», «Pasteleria GOZONA», «Foto ARGIZTI» eta horrelako tituluak ehundaka ikusiko dituzu Euskal Herriko bazterretan. Erdaldunek jartzen badituzte, haserretu egingo naiz; baina, salmentarentzat modaren arrazoina handia denez, ulertu egingo dut. Euskaldunek, eta beren euskalduntasuna agertzeko, jartzen badituzte, nigargura ematen dit. Euskaldunok ere euskararen sena^{*} galduta dugula esan nahi du horrek. Erdararen deituratarako^{*} baliatzen ari gara euskararen hondarretaz.^{*}

Etimologi zaleak gara euskaldunok, eta, euskal deiturok entzutean, zer esan nahi duten galdetzen digute beti kanpotarrek. Izan ere, ba dakigu, euskal abizen^{*} asko eta asko euskarazko hitz arruntetik datozela. Baina bide hontatik bagoaz, laster etimologi lan hutsa izango da euskara ikasi nahi dutenena. Euskal hitz arrunt guztiak erdararen deitura bihurtuko ditugunean, ez baita orduan euskara bizirik izango. Eta Etxebarria edo Arratibel nondik datozen eta zer esan nahi duten galdetzen dugun bezala, gero geure kaleetan eta herrian, erdal lantegien, erdal dendan, erdal taldeen deitura bitxi horik nondik datozen eta zer esan gura ote duten itaunduko^{*} dugu erdaraz.

Ba dago nabarmenagorik ere. Behin baino gehiagotan entzun izan dugu Valle de Haran errepikatze^{*} hutsa dela, haran hitzak «valle» esan nahi duenez gero. Eta ba dakigu non dagoen haran hori: aspaldi batetan euskara egiten omen zen lurralde batetan, eta gaur euskal hitz batzu^{*} erdal hitz arrunt deituratzat daduzkan lurralde batetan. Bide hortatixek doazela iruditzen zait Bergara edo Eibar edo Urretxua, «Almacenes BILTOKI» edo «Tintoreria MARGOLA» eta beste holakorik ikusten dudanean.

Euskara arrunta, egunerokoa, bizia, erdararen deitura huts bihurtzean, euskararen museo herri bat egiten ari gara. Fosilizatu egiten ditugu euskal hitzak, erdara biziaren modazko laguntzaile izan daitezten. Bide hontatik goazela iruditzen zait, sarritan, euskaldunok, geure poz eta atseginean.

Horregatik, zurekin nago erabat,^{*} geure kaleetako hitz edo izen arruntak euskaraz jarri behar ditugula diozunean, euskara arrunt hori baita euskara bizia. Baina euskal deitura edo izen propio horik,^{*} letra handiz idatzita eta argitsu eta kolorezko eta modazko agertzen zaizkigulako hain zuzen ere, euskaldunok liluratzeko^{*} eta itsutzekoak direla uste dut.

Ez dut turistentzat euskararen museo herri bitxi eta ikusgarri-rik nahi. Holakorik gehiegi ere ba dute Iparralden, hango etxetxo ederrekin, berauen euskal izen pollit eta guzti. Euskara arruntaren herri bizia nahi dut: honela ikusi nahi dut euskara, ez museo batetan.

Paulo AGIRREBALTZATEGI

digu, deusku
digute, deuskue
dit, deust

dizkigute, deuskuez
zait, jat
zaizkigu, jakuz

Aurrera, irakurle eta ikasle!

Hemen gaituzue berriz ere EUSKALDUNTZEN metodoarekin, guztioi aukera emanez, geure hizkuntza nola ikas, zabal eta irakats jakin dezazuen.

Liburu hauetan arras ongi azaltzen dira hitzak eta esaldiak. Ikasleak, gehienik, gauza ezagunak aurkituko ditu, baina poliki poliki joko du zailago diren gauzetara. Honetaz gainera, hiru liburutan, irudiak, eskemak eta esaera zaharrak agertzen dira.

Hiztegiaren klasifikatze bat ere egin dugu. Hitz batzuk besteak baino garrantzitsuagoak direlarik, kontutan hartu dugu haien **noiztasun** eta **maiztasuna**.

Ba dituzte liburuok elkar hizketa eta istorioak ere. Hizkuntzak eguneroko tresna bat izan behar duenez gero, haren zerbitzua agerian jartzeko jarri ditugu istorio eta elkar hizketok.

Geure hizkuntza ikasteko, hemen duzue prest, hiru mailatan, EUSKALDUNTZEN metodoa. Eskatuzue helbide honetara: **Ribera, 6. Bilbao-5**

ANAITASUNA BIZKAIA

HAMABOSTEROKOA

JABEA:

San Frantziskoren Hirugarren Ordenako Batzarre Nazionala.
Batzarburu: Miguel Zapata (Goya, 25. Madrid-1).

ZUZENDARIA:

Joan Mari Torrealdai.

Urteko abonamendua:

Bertorako	300	pezeta
Latin Amerikarako	320	"
Europa eta Ipar Amerikarako	330	"

Ale bakoitza: 15 pezeta.

INPRIMATZAILE:

Imprenta AMADO - Mazarredo, 35 - Bilbao-10